RABHADH

Ní mór duit an páipéar seo a chur ar ais le do fhreagarleabhar, nó caillfear marcanna.

Scríobh d'Uimhir Scrúdaithe Anseo

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2005

TÍREOLAÍOCHT -ARDLEIBHÉAL

ROINN 1 - FILLTEÁN

DÉ LUAIN, 13 MEITHEAMH - TRÁTHNÓNA, 1.30 go 3.30

ROINN 1 (60 MARC)

Caithfear tabhairt faoi **gach** ceist.
Tá rogha agat laistigh *de thrí cheist.*
Déan deimhin de an fillteán seo a chur ar ais le do fhreagarleabhar.
Mura ndéanann tú sin, caillfidh tú marcanna.

1. **PLÁTAÍ SCREIMHE**

Taispeánann an léarscáil roinnt plátaí screimhe agus a dteorainneacha.

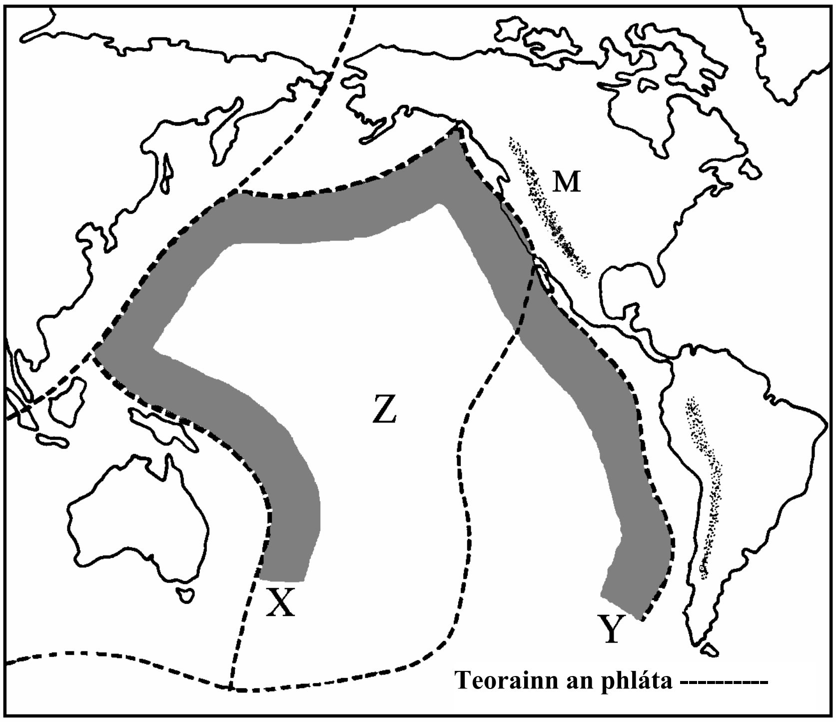

Cuir ciorcal thart ar an bhfreagra ceart **i ngach ceann** de na ráitis thíos:

(i) An limistéar atá scáthlínithe le lipéad **"X-Y"** air is ea *Fáinne Tine an Aigéin Chiúin/Limistéar an Oighir agus na Tine*.

(ii) An Pláta le lipéad **"Z"** air is ea *Pláta Nazca / Pláta an Aigéin Chiúin*.

(iii) Na sléibhte le lipéad **"M"** orthu ná *Na hAindéis / Na Sléibhte Creagacha*.

2. OLLGHLUAISEACHT

Scrúdaigh an léaráid thíos.

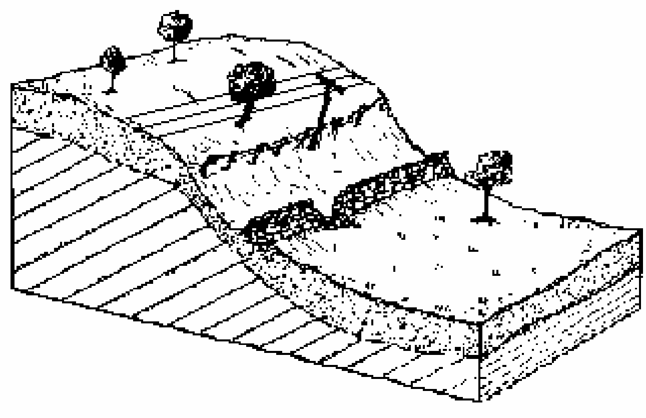

Cé acu saghas ollghluaiseachta a taispeánann sé?
Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

Maidhm shléibhe	☐	Ithirthéaltú	☐
Pléascadh portaigh	☐	Sciorradh talún	☐

3. PRÓISEIS ABHANN

Taispeánann na léaráidí A, B agus C abhainn ina cúrsa uachtarach, cúrsa meánach agus cúrsa íochtarach.

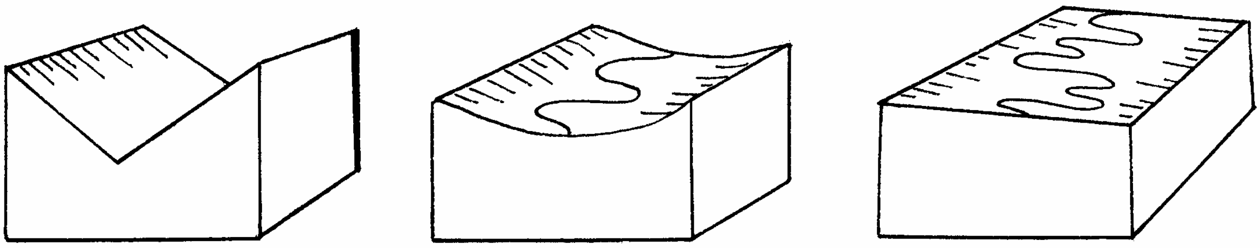

Léaráid A **Léaráid B** **Léaráid C**

Cuir ciorcal thart ar an bhfreagra ceart **i ngach ceann** de na ráitis thíos:

(i) Is i *Léaráid A / Léaráid B / Léaráid C* is mó a tharlaíonn creimeadh cliathánach.

(ii) Is i *Léaráid A / Léaráid B / Léaráid C* is mó a tharlaíonn sil-leagan.

(iii) Is i *Léaráid A / Léaráid B / Léaráid C* is mó a tharlaíonn creimeadh le fána.

4. FEACHTANNA AIGÉIN

Taispeánann an léarscáil **trí** cinn de fheachtanna aigéin an Atlantaigh Thuaidh.

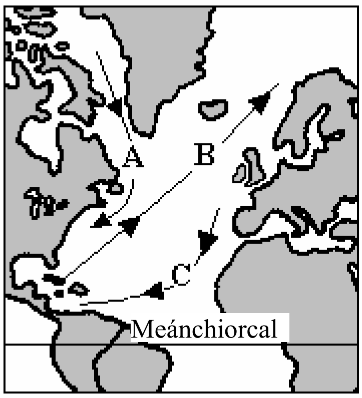

(i) Ainmnigh an feacht aigéin le lipéad A air ______________________________

(ii) Ainmnigh an feacht aigéin le lipéad B air ______________________________

(iii) Abair cé acu feacht fuar nó feacht te é an feacht le lipéad C air. ________________

5. **LAGRACH**

Scrúdaigh an léaráid de lagrach a thugtar thíos.

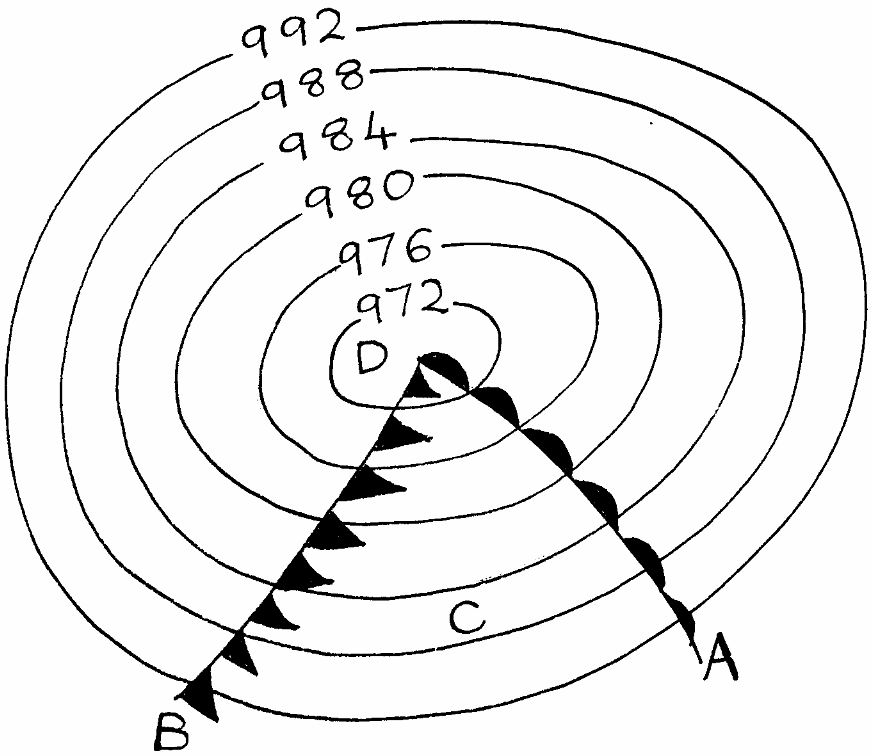

Sna boscaí a thugtar, meaitseáil **gach** ceann de na lipéid **A-D** ar an léaráid leis an uimhir dá phéire i gColún Y. Tá péire amháin déanta duit.

Colún Y	
1	Fronta Fuar
2	Áit leis an brú baraiméadrach is ísle
3	Teascóg The
4	Fronta Te

Lipéad Léaráide	**Y**
A	
B	
C	3
D	

6. **TIMTHRIALL AN UISCE**

Sna boscaí a thugtar, meaitseáil **gach** ceann de na téarmaí **i gColún X** leis an péire a théann leis **i gColún Y.** Tá péire amháin déanta duit.

Colún X	
A	Frasaíocht
B	Comhdhlúthú
C	Sú agus rith chun srutha
D	Galú

Colún Y	
1	Déantar scamall dá bharr
2	Cuireann sé uisce ar ais san fharraige
3	Athraíonn uisce go gás
4	Tá baisteach, cloichshneachta, flichshneachta agus sneachta ann

X	**Y**
A	
B	
C	
D	3

7. **SAGHSANNA ITHREACH**

Scrúdaigh an léarscáil thíos.

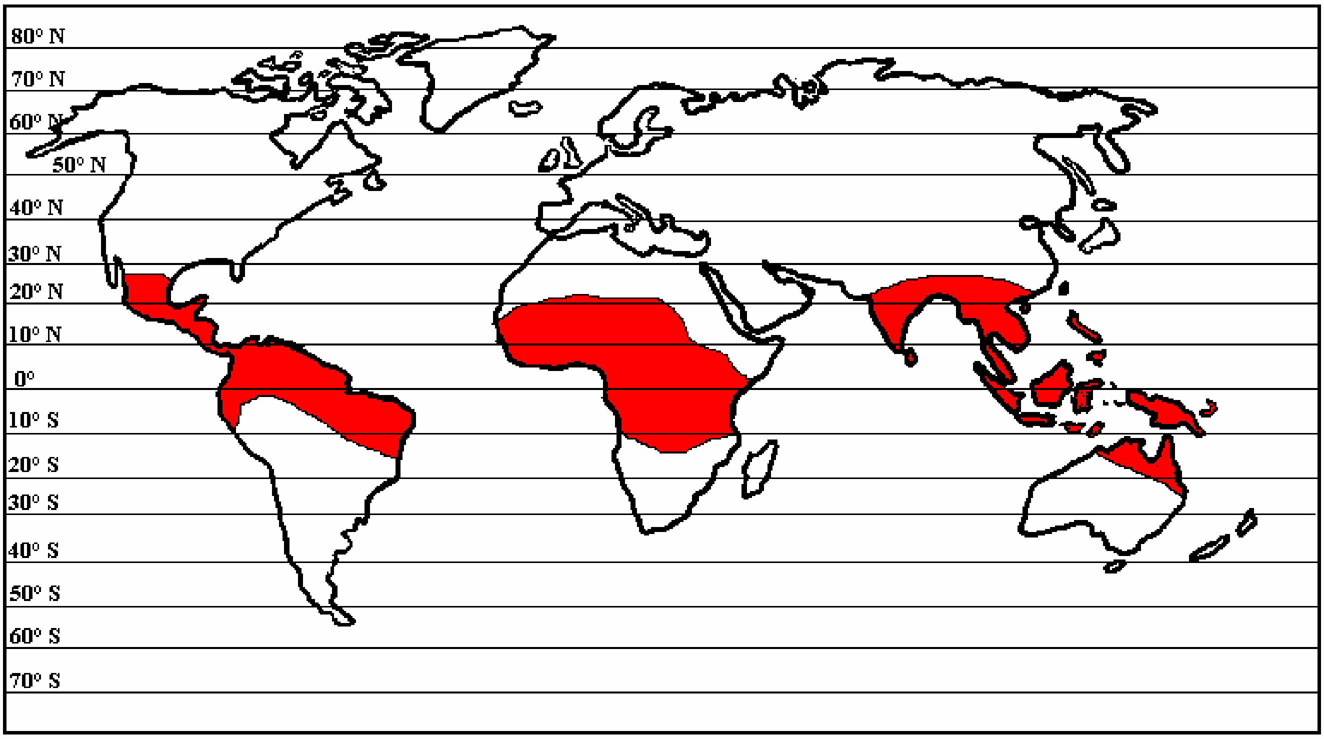

An saghas ithreach sna limistéir scáthlínithe sa léarscáil ná:
Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

Podsail ☐

Gléirigh ☐

Ithreacha Donna ☐

Ithreacha Dearga Teochriosacha ☐

8. TÍR EORPACH

Scrúdaigh an léarscáil de thír Eorpach.

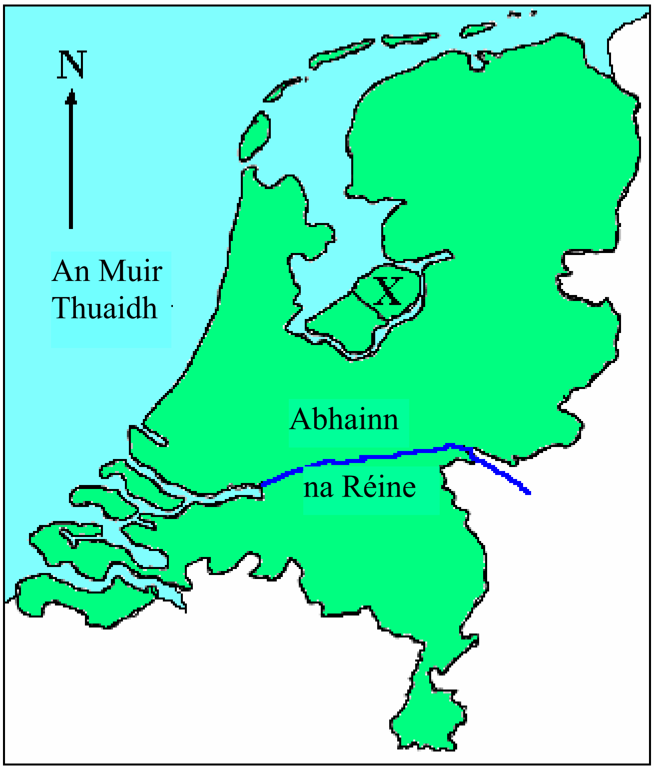

Taispeáin an bhfuil **gach** ceann de na ráitis thíos fíor nó bréagach trí ciorcal a chur thart ar an rogha *"Fíor"* nó "*Bréagach*".

(i) An tír atá ann ná an Bheilg. *Fíor / Bréagach*

(ii) Is sampla de pholdar é an ceantar leis an lipéad **"X"** air. *Fíor / Bréagach*

(iii) Ritheann Abhainn na Réine siar go ginearálta tríd an tír. *Fíor / Bréagach*

9. ATHRÚ DÉIMEAGRAFACH (TIMTHRIALL AN DAONRA)

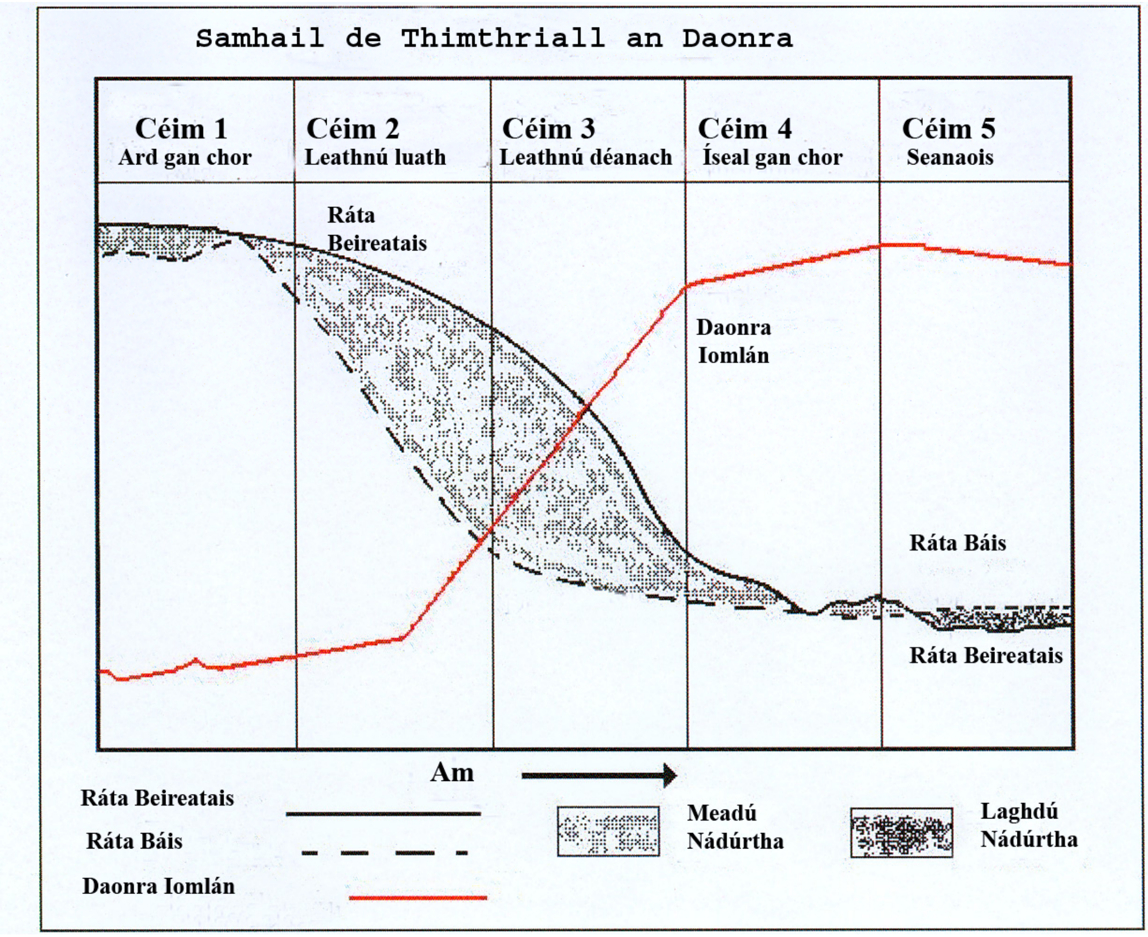

Scrúdaigh an léaráid . Ansin léigh na ráitis thíos. Níl na ráitis go léir fíor.

1. Taispeánann an léaráid go mbíonn rátaí beireatais i gcónaí níos airde ná rátaí báis.
2. Taispeánann an léaráid go bhfuil fás an daonra mall i gCéim 1.
3. Taispeánann an learáid go bhfuil an daonra ag laghdú i gCéim 5.
4. Taispeánann an léaráid go bhfuil titim thapaidh i rátaí beireatais i gCéim 1.
5. Taispeánann an léaráid go bhfuil an daonra ag fás go tapaidh i gCéim 2.

Is iad na ráitis cearta ná:

Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

1, 2, 4 ☐	2, 3, 5 ☐
2, 3, 4 ☐	3, 4, 5 ☐

10. **TÍREOLAÍOCHT UIRBEACH**

Taispeáin cé acu an bhfuil **gach** ceann de na ráitis thíos fíor nó bréagach trí chiorcal a chur thart ar an rogha *"Fíor* nó *"Bréagach."*

(i) Bíonn ar a laghad dhá oiread an daonra ag **cathair phríomha** thar aon chathair eile i dtír. *Fíor / Bréagach*

(ii) **Bustaí** is ea plódcheantar i gcathair i dtír i mbéal forbartha. *Fíor / Bréagach*

(iii) Is daoine iad **comaitéirí** a thaistealaíonn turais fhada ar obair gach lá. *Fíor / Bréagach*

11. CRIOSANNA FEIDHME UIRBEACHA

Sa sracléarscáil tá ceithre chrios feidhme, le lipéid orthu, i mbaile mór samhailteach in Éirinn.

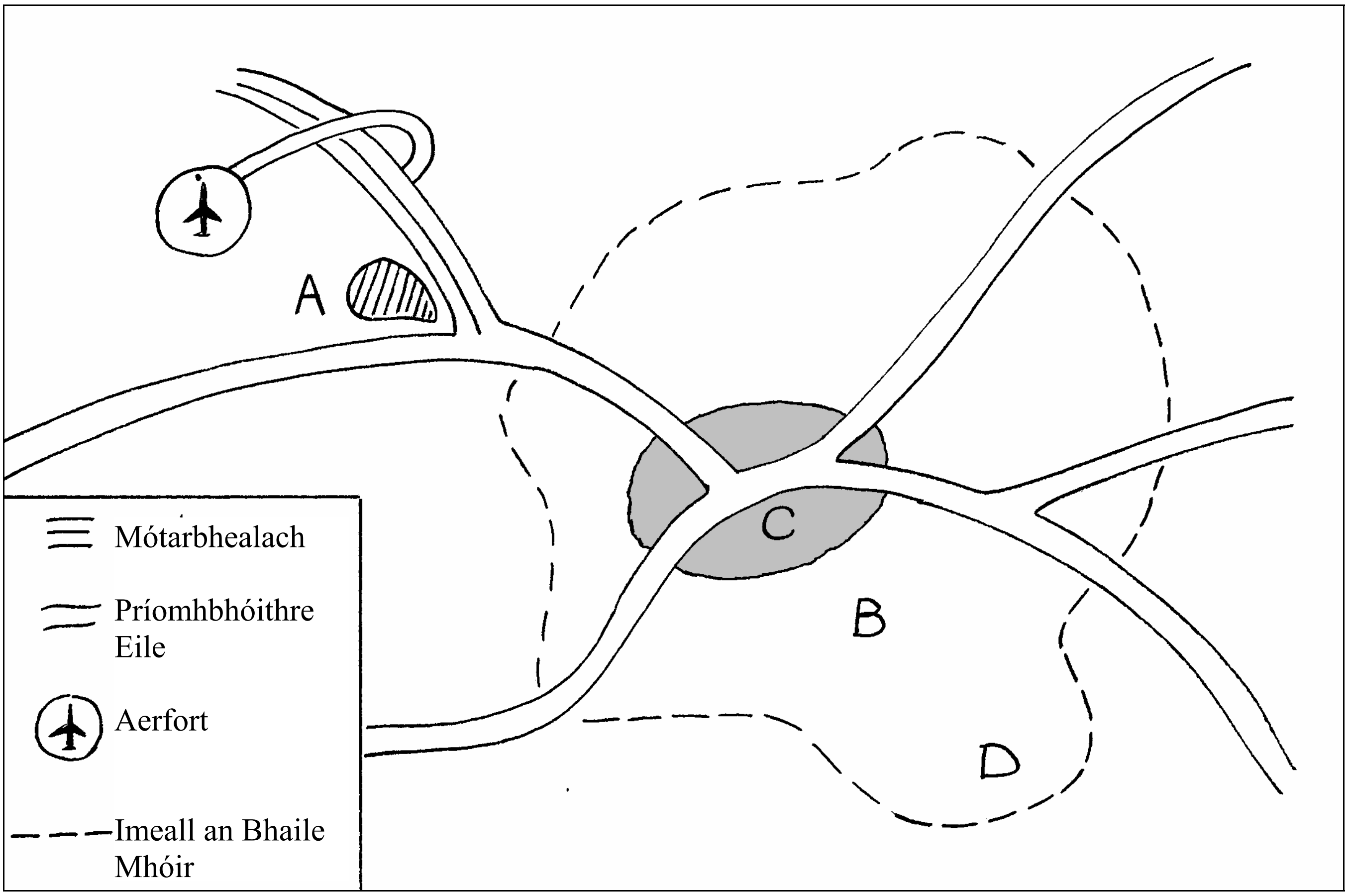

Meatseáil **gach** ceann de na lipéid **A-D** ar an léarscáil leis an bpéire a théann leis ó na ceithre Chrios Feidhme atá ar an liosta sa tábla thíos. Tá péire amháin déanta duit.

Crios Feidhme	**Lipéad a théann leis (litir)**
C.B.D.	
Sean-cheantar cónaithe (tithíocht)	
Ceanntar cónaithe nua	
Eastát tionsclaíoch	A

12. GNÍOMHAÍOCHTAÍ EACNAMAÍOCHA

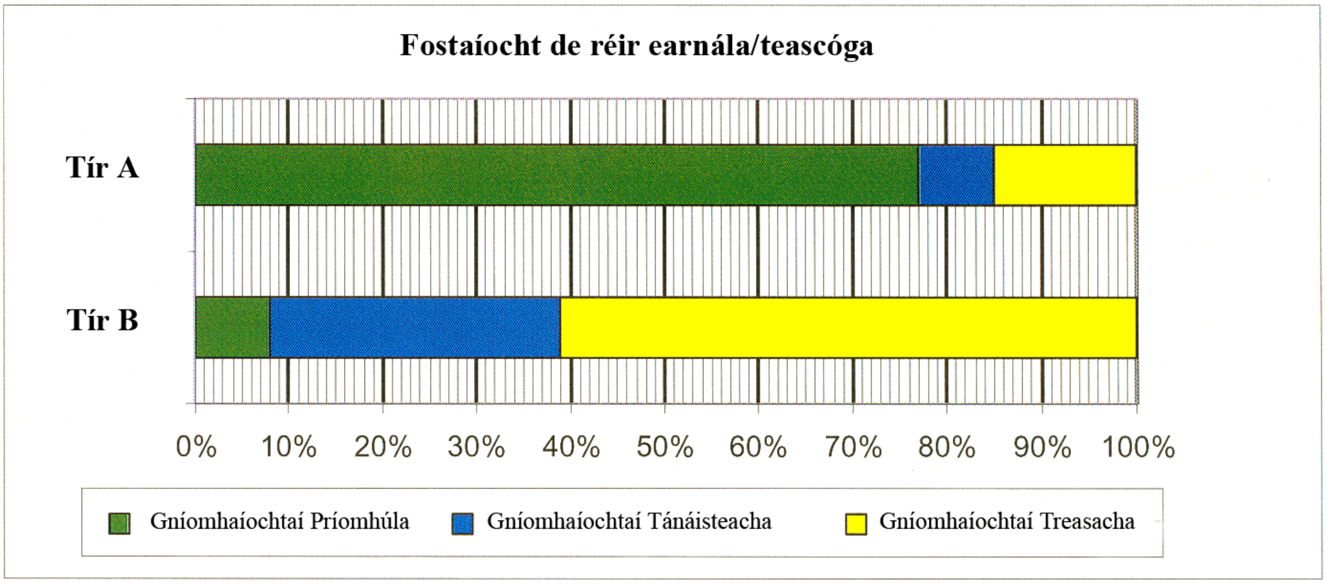

Taispeánann na léaráidí céatadán fostaíochta de réir earnála i dTír A (tír atá go mall i mbéal forbartha) agus i dTír B (tír fhorbartha). Baineann na ráitis thíos leis na léaráidí. Níl na ráitis go léir ceart.

1. Tá furmhór na n-oibrithe i dTír A fostaithe i ngníomhaíochtaí príomhúla.
2. Tá fostaíocht i ngníomhaíochtaí tánaisteacha ag níos mó ná 10% de na hoibrithe i dTír A.
3. Tá fostaíocht i ngníomhaíochtaí tánaisteacha agus treasacha(le chéile)ag níos mó ná 90% den lucht oibre i dTír B.
4. Tá fostaíocht i ngníomhaíochtaí tánaisteacha (ina aonar) ag céatadán níos mó de na hoibrithe i dTír B ná mar atá i ngníomhaíochtaí tánaisteacha agus treasacha (le chéile) i dTír A.
5. Tá fostaíocht i ngníomhaíochtaí tánaisteacha ag 39% den lucht oibre i dTír B.

Is iad na ráitis **cearta** ná:
Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

1, 3, 4 ☐

2, 3, 4 ☐

1, 3, 5 ☐

3, 4, 5 ☐

FREAGAIR 13A NÓ 13B

13A. AERÁID

Scrúdaigh Tábla na bhFigúirí, a bhaineann le teocht agus frasaíocht i gCathair Saidhbhín, Co. Chiarraí

Mí	**E**	**F**	**M**	**A**	**B**	**M**	**I**	**L**	**MF**	**DF**	**S**	**N**
Teocht (°C)	5	7	9	11	12	14	15	16	14	11	9	6
Frasaíocht (mm)	92	117	56	19	45	35	23	20	40	75	98	102

(i) Cad é an mheánteocht mhíosúil do na míonna Nollaig, Eanair agus Feabhra le chéile?

____

(ii) Ainmnigh an mhí, a bhfuil an fhrasaíocht is lú aige ___________________________

NÓ

13B. TOMHAS AIMSIRE

A

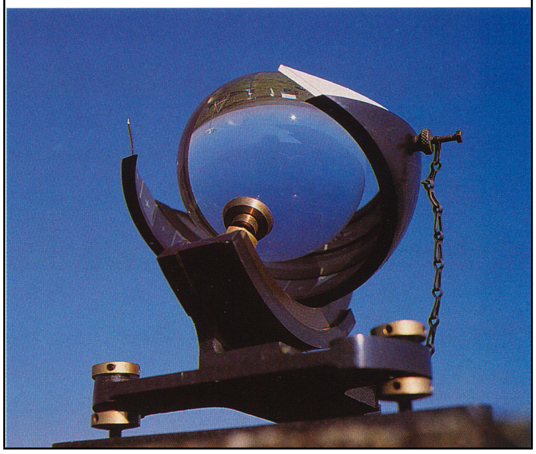

B

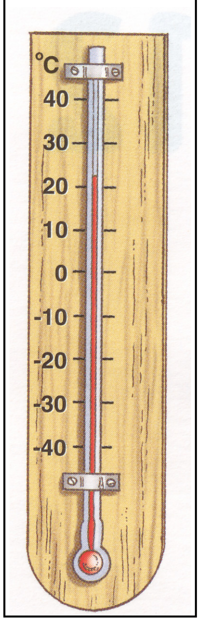

C

Scrúdaigh na gléasanna aimsire le lipéid A, B agus C orthu.
Léigh na ráitis thíos. Níl na ráitis go léir ceart.

1. An gléas le lipéad A air is ea baraiméadar.
2. Úsáidtear an gléas le lipéad B air chun teocht a thomhas.
3. Coimeádtar an gléas le lipéad B air de ghnáth i Scáthlán Stevenson.
4. An gléas le lipéad C air is ea ainéimiméadar agus tomhaiseann sé luas na gaoithe.
5. An gléas le lipéad C air is ea eite ghaoithe agus tomhaiseann sé luas na gaoithe.

Is iad na ráitis cearta ná:
Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

1, 2, 4 ☐ 2, 3, 4 ☐ 2, 3, 5 ☐ 3, 4, 5 ☐

FREAGAIR 14A NÓ 14B

14A. FEIRMEOIREACHT MHEASCTHA MAR CHÓRAS

Cé acu díobh seo a leanas a mbeidís **go léir** mar **aschuir** ann d'fheirm mheasctha Éireannach: *Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.*

Eorna, tarracóir, sicíní, uibheaca	☐	Prátaí, eorna, saothar, talamh	☐
Bainne, sadhlas, fear, aoileach	☐	Foirgnimh fheirme, laonna, sadhlas, olann	☐

NÓ

14B. ÚSÁID TALÚN I bhFEIRMEOIREACHT MHEASCTHA

Taispeánann an t-eolas sa **tábla** agus sa **phíchairt** an % limistéar a thugtar do úsáidí éagsúla talún i bhfeirm mheasctha in Éirinn.

Críochnaigh an phíchairt leis an ainm de **gach** barr a scríobh ina bhosca ceart.

Barr	% Limistéir
Féar	55
Cruithneacht	20
Biatas Siúcra	10
Eorna	10
Prátaí	5

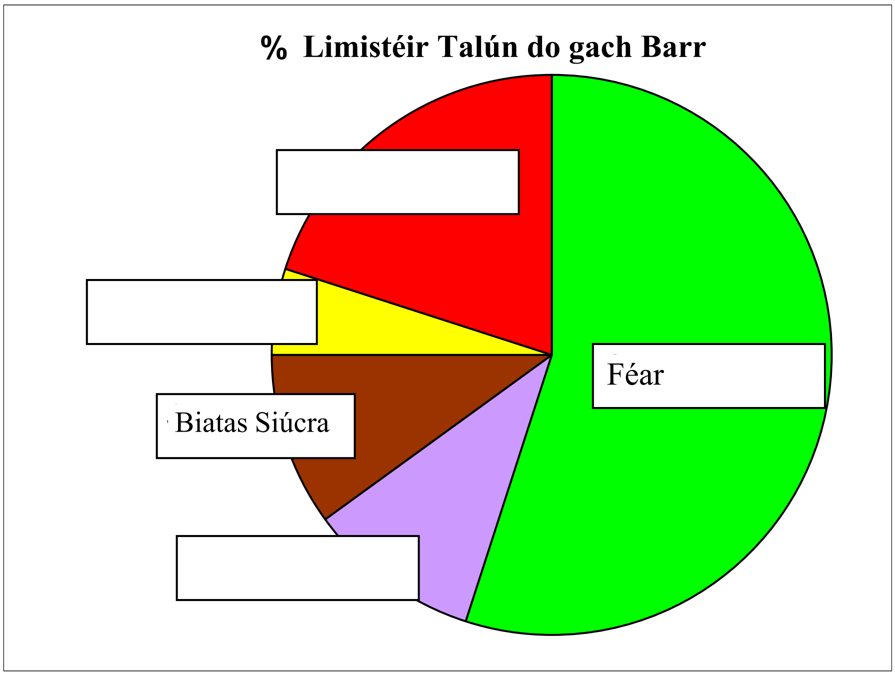

FREAGAIR 15A NÓ 15B.

15A. TIONSCAL DÉANTÚSAÍOCHTA

Sna boscaí a thugtar, meaitseáil **gach** litir **i gColún X** leis an uimhir dá phéire **i gColún Y.**
Tá péire amháin déanta duit.

Colún X	
A	Caipiteal
B	Gan chuing
C	Tionscal Trom
D	Cistí Struchtúracha

Colún Y	
1	Tionscal a fhéadann a bheith suite i raon leathan áiteanna
2	Déanamh iarainn agus cruach
3	Cuidiú le tionscal trí chabhrú i bhfeabhsú bóithre 7rl.
4	Airgead a bhíonn riachtanach chun tionscal a chur ar bun nó a rith.

X	Y
A	4
B	
C	
D	

NÓ

15B. SUÍOMH TIONSCLÍOCH

D'athraigh tionscal iarainn agus cruach na Breataine a shuíomh i rith na mblianta:
Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

Ó chóstaí go gualcheantair ☐

Ó ghualcheantair go limistéir fhoraoise ☐

Ó ghualcheantair go cóstaí ☐

Ó chóstaí go limistéir fhoraoise ☐

16.　LÉARSCÁIL SRÁIDE

Scrúdaigh an léarscáil sráide, a thaispeánann cuid de Lár Bhaile Átha Cliath.

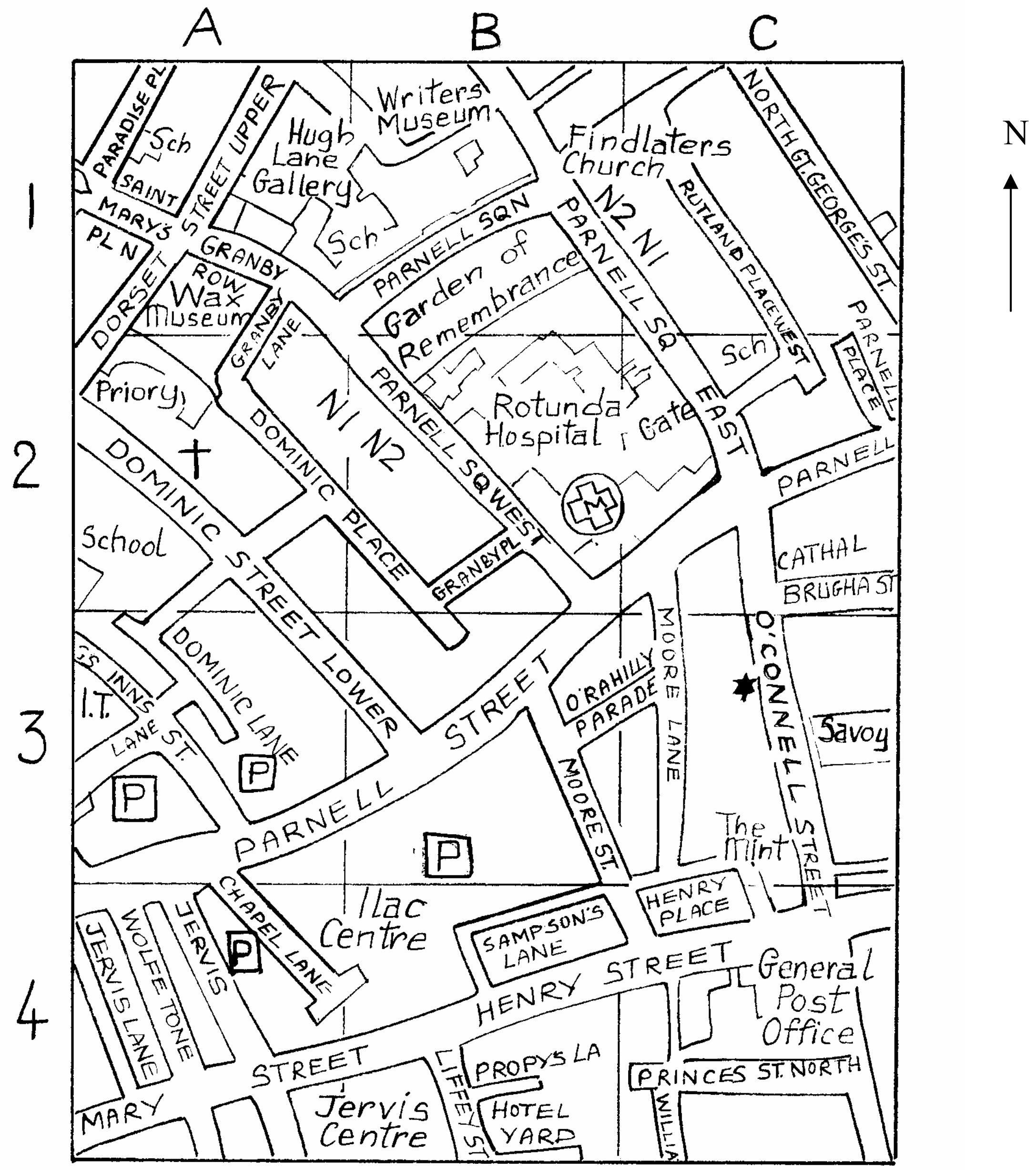

Samhlaigh gur iarradh ort an turas seo a leanas a leanúint:

- Siúl feadh Parnell Sq. West (eangach B2) sa treo thoir-theas.
- Cas ar dheis feadh Parnell Street sa treo thiar-theas.
- Ansin téigh isteach sa tsráid ar an dara casadh ar clé.

Cé acu sráid a mbeifeá ann ansin?
Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

Dominic Street Lower	☐	O'Rahilly Parade	☐
Parnell Place	☐	Chapel Lane	☐

17. **AERFÓTAGRAF**

Déan staidéar ar an aerfótagraf a thugtar.

Cuir ciorcal thart ar an bhfreagra ceart **i ngach** ceann de na ráitis thíos.

- Tá an chuid is mó de na crainn sa chúlionad ar dheis *buaircíneach/duillsilteach.*
- Is *abhainn / canáil* é an t-uiscebhealach sa chúlionad ar clé.
- Is é is dóichí gur tógadh an fótagraf sa *ghreimhreadh/samhradh*.

18. **SUIRBHÉIREACHT ORDANÁIS**

Déan staidéar ar an léarscáil Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar.

Sna boscaí a thugtar, meaitseáil **gach** litir **i gColún X** le huimhir a phéire **i gColún Y.**
Tá péire amháin déanta duit.

Colún X	
A	N 401 541
B	N 453 553
C	N 448 568
D	N 426 587

Colún Y	
1	Crannóg
2	Talamh caomhnaithe an Dúlra (Nature reserve)
3	Loch
4	Créfort

X	**Y**
A	
B	
C	
D	3

19. **SUIRBHÉIREACHT ORDANÁIS**

Déan staidéar ar an léarscáil Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar.

Is é **an treo** ón Picnic Site ag N 420 585 go dtí Talamh Caomhnaithe an Dúlra (nature reserve) ag N 426 587 ná:
Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

Thoir-thuaidh ☐ Thiar-thuaidh ☐

Thoir-theas ☐ Thiar-theas ☐

20. **SUIRBHÉIREACHT ORDANÁIS**

Is é an gréasán lonnaíochta tuaithe laistigh den chearnóg eangaí N 47 55 ná:
Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

Líneach sa chuid is mó ☐ Scaipthe sa chuid is mó ☐

Cnuasta sa chuid is mó ☐ Cuid de scaipthe agus de cnuasta ☐

Leathanach Bán

Leathanach Bán